

Az ukrajnai háború elől menekülő és az Ukrajnában élő rászoruló személyek számára ingyenesen szétosztandó vagy rendelkezésre bocsátandó áruk behozatali vám- és hozzáadottértékadó-mentességéről

2022. július 1-jén megjelent a Bizottság (EU) 2022/1108 határozata az ukrajnai háború elől menekülő és az Ukrajnában élő rászoruló személyek számára ingyenesen szétosztandó vagy rendelkezésre bocsátandó áruk behozatali vám- és hozzáadottértékadó-mentességéről.

I. Mi a vámmentesség feltétele?

A határozat alapján 2022. február 24. és 2022. december 31. között vám- és áfamentes az ukrajnai háború elől menekülő és az Ukrajnában élő rászoruló személyek számára ingyenesen szétosztandó, vagy rendelkezésre bocsátandó termékek behozatala a katasztrófa áldozatainak javára. Ennek feltétele viszont, hogy a behozott árut a következő célokra használják fel.

A behozni kívánt termékeket:

- a katasztrófa áldozatai között **ingyenesen szétosztják**, vagy
- a katasztrófa áldozatainak **ingyenesen rendelkezésére bocsásák** a tulajdon jog átruházása nélkül.

A katasztrófa áldozatai alatt – a bizottsági határozat értelmében – az ukrajnai háború elől menekülő és az Ukrajnában élő rászorulókat kell érteni.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) mint magyar vámhatóság ezekről a felhasználási célokról nyilatkozatot kérhet.

II. Mit lehet behozni vámmentesen?

A bizottsági határozat a vámmentesen behozható áruk jellegét konkrétan nem határozza meg, a szóba jöhető **árucikkeket nem sorolja fel**. Kimondja azonban, hogy **nem adható mentesség** a katasztrófa sújtotta területek **újraépítésére szánt anyagokra és berendezésekre**.

Az EB honlapján elérhető ugyanakkor egy tájékoztató lista, ami a tagállamok által benyújtott, behozatali vám- és áfamentesség iránti kérelmekben leggyakrabban előforduló áruk termék-leírásain alapuló termékeket tartalmazza:

[Ukraine: Commission waives customs duties and VAT on the import of life-saving goods for Ukrainians \(europa.eu\)](https://europa.eu/ukraine/commission-waives-customs-duties-and-vat-on-the-import-of-life-saving-goods-for-ukrainians)

A NAV támpontként alkalmazza vám-eljárásaiban ezt a listát, de abban nem szereplő termékekre is adhat vám- és áfamentességet, ha azok megfelelnek a felhasználási feltételeknek, és ezt az importőr igazolni tudja.

A NAV nyilatkozatot vagy egyéb, a felhasználási célt alátámasztó dokumentumot (például ellenszolgáltatás nélküli átadás-átvételtől szóló dokumentumot) kérhet arról, hogy a vámmentesen behozni kívánt termékeket hová szállítják és kiknek osztják szét, illetve bocsátják rendelkezésére ingyenesen.

III. Ki kaphat vámmentességet?

A vámmentesség megszerzéséhez az importőrnek úgynevezett vámmentes vámeljárást kell kezdeményeznie, és bizonyos esetekben erre jogosító engedélyre is szükség van.

Vámmentességet kaphatnak a következő importáló szervezetek:

- 1. Állami szervezetek, önkormányzatok, közintézmények és egyéb közjogi szervek, katasztrófaelhárító szervezetek.**
 - Ekkor a mentesség igénybevételéhez nincs szükség a NAV Kiemelt Adó- és Vámigazgatósága (KAVIG) által kiadott, vámmentes vámeljárásra jogosító engedélyre.
 - A NAV kérheti, hogy a mentességet kérő szervezetek a vámeljárásban nyilatkozzanak az áruk felhasználási céljáról. Ezt később tudniuk kell hitelt érdemlően alátámasztani, a felhasznált termékekkel elszámolni.
- 2. A NAV által jóváhagyott, egyéb jótékonyági vagy emberbaráti szervezetek.**
 - A feladatkör szerint érintett miniszter véleményének kikérése után a KAVIG vámmentes vámeljárásra jogosító engedélyt ad ki, e nélkül az engedély nélkül ezek a szervezetek nem kezdeményezhetnek vámmentes vámeljárást.
 - A NAV ebben az esetben is kérheti, hogy a mentességet kérő szervezetek a vámeljárásban nyilatkozzanak az áruk felhasználási céljáról. Ezt később tudniuk kell hitelt érdemlően alátámasztani, a felhasznált termékekkel elszámolni.
 - A KAVIG az engedélyben előírhat további kötelezettségeket.
 - A vámmentes vámeljárást végző NAV-szerv is írhat elő további kötelezettséget, például a vám- és áfamentesen behozott termékek felhasználását igazoló elszámolás benyújtására határidőt szabhat.
 - Ha az áruk rendeltetési helye egy másik, a bizottsági határozatban felsorolt tagállam (Ausztria, Csehország, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Horvátország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Litvánia, Luxemburg, Olaszország, Málta, Románia, Szlovákia és Szlovénia), vagy Ukrajna, akkor hitelt érdemlően igazolni kell, hogy a vámeljárásra bejelentett áruk az adott célországban jóváhagyott jótékonyági vagy emberbaráti szervezetnek minősülnek.

A vámmentes vámeljáráásra bejelentett áruk más tagállambeli vagy ukrainai átadás-átvételéről nyilatkozatot kell adni.

A NAV mindezekén túl kérheti a vámmentesen vámkezelt termékek készletnyilvántartásba vételét igazoló dokumentumot az 1. vagy 2. pont szerinti szervezetektől, gazdálkodóktól.

IV. Milyen eljáráskódot kell alkalmazni?

A vámmentes vámeljáráás kezdeményezésekor, ha a

- felhasználási cél,
- a termék és
- az igénylő

az I–III. pontban foglaltaknak egyaránt megfelel, a vám-árnyilatkozat 37. rovatában a **4000 C26** kódot kell alkalmazni.

V. Kérhető utólagos vámmentesség?

Mivel a bizottsági határozat visszamenőleg, 2022. február 24-től teszi lehetővé a vám- és áfamentesség igénybevételét, **lehetőség van a megfizetett vám visszafizetésére** az azóta végzett vámeljáráások után.

A vámmentesség utólagos igénybevételekor **egyidejűleg kell kérelmezni az eredeti vám-árnyilatkozat eljáráskódjának (4000) módosítását és a vám visszafizetését.**

Utólag a vámmentesség csak akkor kérelmezhető, ha a közteherfizetési kötelezettséggel járó szabad forgalomba bocsátási vámeljáráás

- alanya a III. pont 1–2. alpontjában részletezett importőr volt,
- 2022. február 24. után történt,

és fennálltak a vámmentes vámeljáráás feltételei: teljesültek a vámmentességi rendelet¹ és a határozat szerinti felhasználási célokra, termékkörökre és az igénybe vevő személyére vonatkozó feltételek.

A jótékonyági vagy emberbaráti szervezetek esetén sem kizárt a vámmentesség utólagos igénybevétele, ha a módosítási és vámvisszafizetési kérelem benyújtásakor rendelkeznek a KAVIG vámmentes vámeljáráásra jogosító engedélyével.

¹ A vámmentességek közösségi rendszerének létrehozásáról szóló 1186/2009/EK tanácsi rendelet.

A módosításra és vámvisszafizetésre vonatkozó egyidejű kérelmet annál a NAV-szervnél kell benyújtani, ahol a vámeljárást végezték.

- **A vám-árunyilatkozat eljáráskódjának módosítását** az uniós vámjog végrehajtásának részletes szabályairól szóló 11/2016. (IV. 29.) NGM-rendelet 3. melléklete szerinti nyomtatványon kell kezdeményezni.
- **A vámvisszafizetési kérelmet** az alábbi linken letölthető „*Vám visszafizetésére/elengedésére vonatkozó kérelem*” formanyomtatványon kell benyújtani: https://nav.gov.hu/vam/egyeb/Vamigazgatasi_ugyekke20180130

A kérelem összeállításakor a következőkre kell figyelni:

- a vám-árunyilatkozat módosításakor az **eljáráskód módosítását** kell kezdeményezni a 4000 C26 eljáráskódra;
- a módosítási kérelemhez minden olyan dokumentumot csatolni kell, ami **alátámasztja, hogy a vámmentesség utólagos igénybevétele a vámmentességi rendelet és a bizottsági határozat szerinti céloknak megfelel** (például készletnyilvántartásba-vételt igazoló dokumentum, ellenszolgáltatás nélküli átadás-átvételt igazoló dokumentum, a célok teljesülésére utaló nyilatkozat, továbbá nyilatkozat arról, hogy a termékeket hová szállítják és mely személyeknek osztják szét, illetve bocsátják rendelkezésére ingyenesen stb.);
- a közteherfizetéssel járó szabad forgalomba bocsátási vámeljáráshoz kapcsolódó okmányok másolatait (fuvarlevél, számla, fuvarszámla stb.) akkor kell csatolni, ha **azokat korábban még nem nyújtották be a NAV-hoz;**
- a vám visszafizetéséhez csak a kérelem formanyomtatványát kell benyújtani, **további dokumentumot nem kell csatolni.**

VI. Ellenőrzi-e a vámhatóság a vámmentesen behozott termékek felhasználását?

Tekintettel arra, hogy az e jogcímen kért vámmentes vámeljárások lefolytatásának és a vámmentesség fennmaradásának számos, szigorú feltétele van, a vámhatóság nemcsak a szabad forgalomba bocsátás vámeljárások során vizsgálja a feltételek teljesülését, hanem az áruátengedés után is kezdeményezhet további ellenőrzéseket.

Ha az ellenőrzést végző vámszervek úgy találják, hogy a vámmentes vámeljárásokhoz kapcsolódó valamely feltételt megsértették, akkor vám- és egyéb teher (adó- és díj)fizetési kötelezettség merül fel, amihez az igazgatóság – a körülmények súlyosságától függően – vámigazgatási bírságot is kapcsolhat.

Ezért, ha előre tudható, hogy a feltételek nem teljesülnek (például az árukat nem az arra jogosultaknak idegenítik el), akkor indokolt még **az elidegenítés előtt** értesíteni az illetékes

hatóságot. A mentesség ekkor is megszűnik, de a vám- és egyéb teher (adó- és díj)fizetési kötelezettségen kívüli, egyéb következmények alól mentesül a szervezet.

A bírság elkerülhető, ha annak megállapítása után, hogy a vámmentesség feltételei várhatóan nem biztosíthatók, a vámhatóságnál indítványozzák az árukat terhelő vámok és egyéb terhek megfizetését. (Ha jóváhagyott szervezetről beszélünk, akkor a feltételek megsértése a KAVIG-engedély visszavonását is maga után vonja.)

Ha a termékbehozatal a jogszabályok szerint mentességgel valósult meg, akkor a mentesség később is megszűnhet, és vám- és egyéb teher (adó- és díj)fizetési kötelezettség keletkezhet a behozott árukra, ha a lenti esetek bármelyike bekövetkezett:

- A kedvezményezett szervezet többé nem teljesíti a jogosultságot adó feltételeket (például a szervezet jellege megváltozik, például az alapítvány betéti társasággá alakul);
- a vámmentesen behozott terméket nem úgy és nem arra a célra használta, illetve használja fel, amire azt behozta (például az élelmiszerekkel nem az ukrajnai háború elől menekülő és az Ukrajnában élő rászoruló személyeket látja el);
- a vámmentesen behozott terméket az illetékes hatóságok értesítése nélkül olyan szervezetnek idegenítette el, amely nem jogosult a mentességre (például a sátrak behozatalával érintett szervezet a behozott cikket elidegeníti például egy környezetvédő egyesületnek).

VII. További információ, segítség

A vámmentesség feltételeiről és a jogosult importőrök köréről további részleteket a határozatban talál.

Javasoljuk, hogy a kérelem benyújtása előtt vegye fel a kapcsolatot a NAV illetékes szervével.

Budapest, 2022. július 29.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal